

MUNI
MED

Poruchy myšlení

Elis Bartečků

Výstupy z učení

- Student se naučí definovat myšlení a jeho podklad
- Student se naučí pojmenovat skupiny poruch myšlení
- Student se naučí definovat jednotlivé poruchy myšlení
- Student se naučí zařadit poruchy myšlení do skupin
- Student se naučí identifikovat psychiatrické diagnózy, u kterých se vyskytují jednotlivé poruchy myšlení

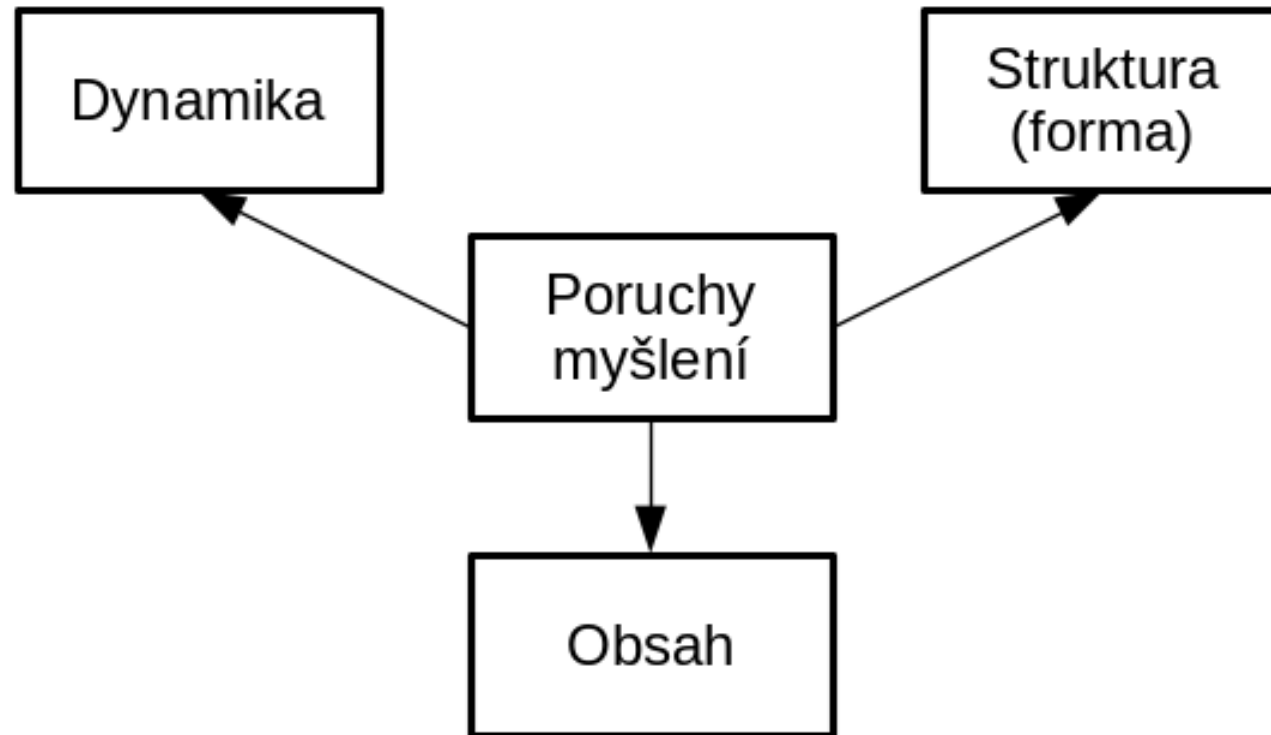
Obsah přednášky

- Myšlení a jeho podklad
- Poruchy myšlení

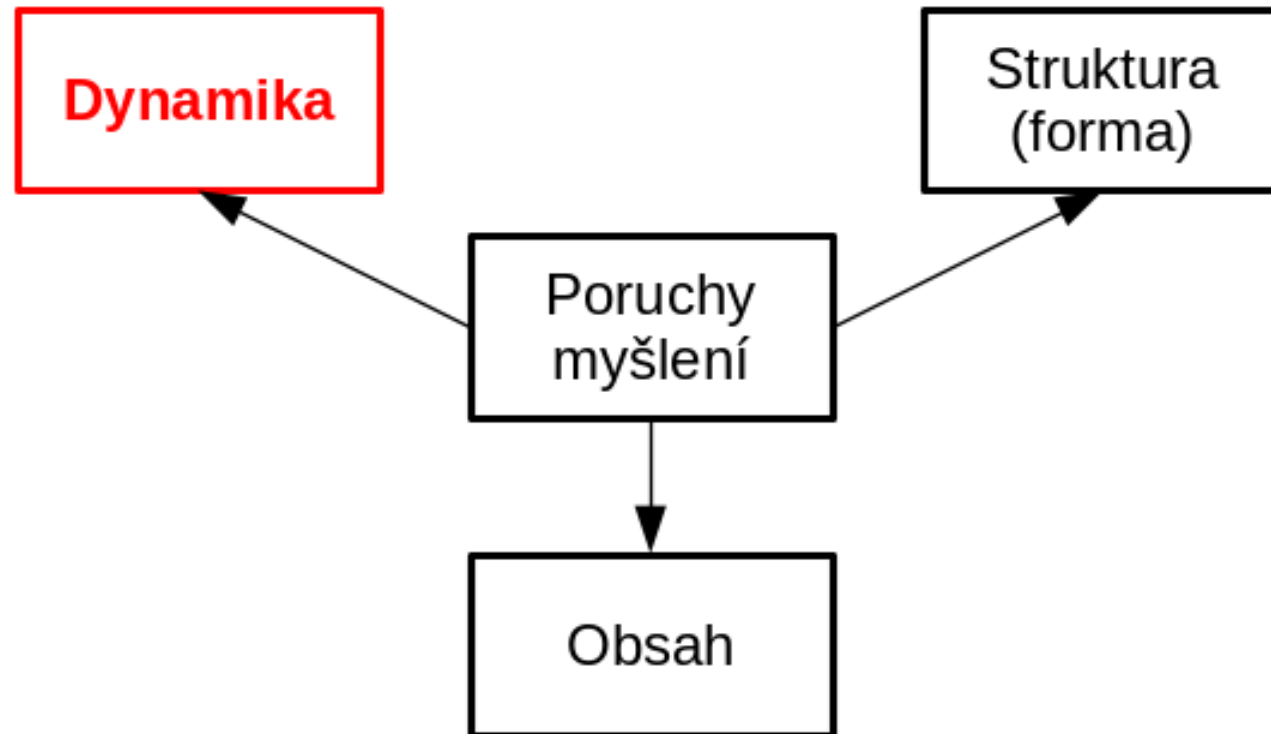
Myšlení

- Proces zprostředkovaného a zevšeobecněného poznání skutečnosti.
- Myšlení se uskutečňuje prostřednictvím
 - **Představ:** odraz předmětu nebo jevu ve vědomí
 - **Pojmů:** abstrakce zachycující podstatné znaky jevů
 - **Asociací:** přidružování představ do řetězců
 - **Logických úkonů:** vztahy mezi různými jevy
- Myšlení je závislé na jiných psychických funkcích
- Projevem myšlení je **řeč**
- Podkladem myšlení je zapojení **neuronálních sítí v kortexu**

Poruchy myšlení

Poruchy myšlení

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus
- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus
- Myšlenkový trysk

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus
- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus
- Myšlenkový trysk

Zpomalení myšlenkových procesů

Nedostatek spontánnosti

Projevy v řeči

- Zpomalení řečového tempa, latence v odpovědích
- Mutismus

POZOR! Neplést s tzv.

Aphrasia voluntaria (vědomé mlčení)

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus**

- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus

- Myšlenkový trysk

Zpomalení myšlení

doprovázeno zpomalením jiných psychických funkcí

Příklady výskytu

- Depresivní porucha

- Hypoaktivní delirium

- Organická postižení mozku

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus

- Záraz v myšlení (blok)**

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus

- Myšlenkový trysk

Zastavení myšlenkového procesu

Příklady výskytu

- Poruchy šizofrenního okruhu

- Depresivní porucha

- Hypoaktivní delirium

- Organická postižení mozku

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus
- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus
- Myšlenkový trysk

Zrychlení představ a asociací

- Asociace se stávají povrchními a více závislými na okolních dějích

Projevy v řeči:

- Zrychlené řečové tempo

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus
- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

- Tachypsychismus**
- Myšlenkový trysk

Zrychlené myšlení

doprovázené zrychlením jiných psychických funkcí

Příklad výskytu:

- Mánie

Poruchy dynamiky myšlení a řeči

Zpomalené myšlení

- Bradypsychismus
- Záraz v myšlení (blok)

Zrychlené myšlení

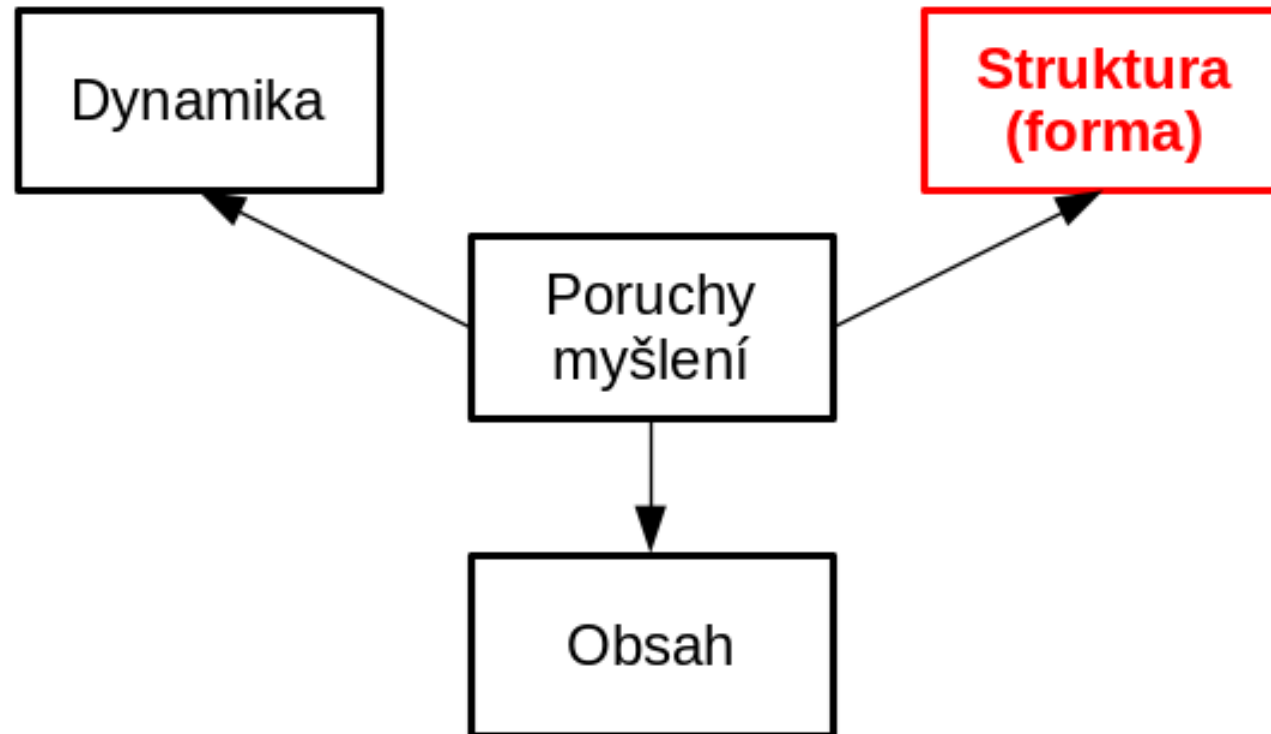
- Tachypsychismus
- Myšlenkový trysk**

Výrazně zrychlené myšlení

Projevy v řeči:

- Tachylogie / Logorhea
- Pseudoinkoherence

Poruchy myšlení

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Paralogické myšlení
- Tangenciální (rozjíždivé) myšlení
- Inkoherentní myšlení
- Rezonérství
- Narušení logických vazeb mezi myšlenkami
- Typický výskyt
 - Poruchy schizofrenního okruhu

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Paralogické myšlení**
- Tangenciální (rozjíždivé) myšlení
- Inkoherentní myšlení
- Rezonérství
- Myšlenky na sebe navazují povrchně nebo například na základě podobnosti slov apod.
- Vytváření **neologismů**

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Paralogické myšlení
- Tangenciální (rozjíždivé) myšlení**
- Inkoherentní myšlení
- Rezonérství
- Myšlenky na sebe navazují velice vzdáleně
- "Jeden o voze, druhý o koze."

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Paralogické myšlení
- Tangenciální (rozjíždivé) myšlení
- Inkoherentní myšlení**
- Rezonérství
- Úplná ztráta logických asociačních vazeb
- Projev v řeči:
 - Nesouvislá řeč
 - Slovní salát (žargonafázie, schizofázie)
- Výskyt
 - Poruchy schizofrenního okruhu
 - Kvalitativní poruchy vědomí

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Paralogické myšlení
- Tangenciální (rozjíždivé) myšlení
- Inkoherentní myšlení
- Rezonérství**
- Pseudofilozofování
- Neplodné úvahy o zbytečnostech nebo rozebírání evidentních záležitostí

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Autistické myšlení
- Symbolické a magické myšlení
- Vztahovačné myšlení
- Narušení vazby mezi subjektivním a objektivním světem
- Projev v řeči:
 - Omezení verbální produkce

Poruchy formy (struktury) myšlení

- **Autistické myšlení**
- Symbolické a magické myšlení
- Vztahovačné myšlení
- Snížení kontaktu mezi subjektivním světem a okolím
- Výskyt:
 - Schizofrenie a příbuzné poruchy
 - Schizotypní porucha

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Autistické myšlení
- Symbolické a magické myšlení**
- Vztahovačné myšlení
- Vytváření individuální, nesrozumitelné symboliky

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Autistické myšlení
- Symbolické a magické myšlení
- Vztahovačné myšlení**
- Paranoidní myšlení
- Neutrálním jevům v okolí je připisován zvláštní význam
- Výskyt:
 - Poruchy schizofrenního okruhu
 - Kvalitativní poruchy vědomí
 - Poruchy osobnosti

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ulpívavé myšlení
- Nevýpravné myšlení
- Zabíhavé myšlení
- Narušení toku asociací bez hrubého narušení logických vazeb
- Typický výskyt:
 - Organické poruchy mozku

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ulpívavé myšlení**
- Nevýpravné myšlení
- Zabíhavé myšlení
- Setrvávání na jedné myšlence nebo pojmu
- Projev v řeči:
 - Perseverace
 - Verbigerace
- Příklady výskytu
 - Organické poruchy mozku
 - Katatonie

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ulpívavé myšlení
- Nevýpravné myšlení**
- Zabíhavé myšlení
- Setrvávání na jednom tématu
- "Neschopnost myšlenku opustit" (Jára Cimrman, Švestka)*

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ulpívavé myšlení
- Nevýpravné myšlení
- Zabíhavé myšlení**
- Hlavní tok asociací je doplňován nepodstatnými myšlenkami
- Projev v řeči:
 - Obšírnost s četnými podrobnostmi
- "Neschopnost udržet myšlenku"* (Jára Cimrman, Švestka)

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ovládací myšlení
- Katatymní myšlení
- Obsedantní myšlení
- Omezení témat, kterým se myšlenkový proces zabývá
- Typický výskyt:
 - Stresem podmíněné poruchy
 - Afektivní poruchy
 - Úzkostné poruchy
 - U zdravých jedinců v souvislosti se silnou emocí

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ovládací myšlení**
- Katatymní myšlení
- Obsedantní myšlení
- V popředí delší dobu vystupuje určitá myšlenka
- Myšlenka může být emočně nabitá

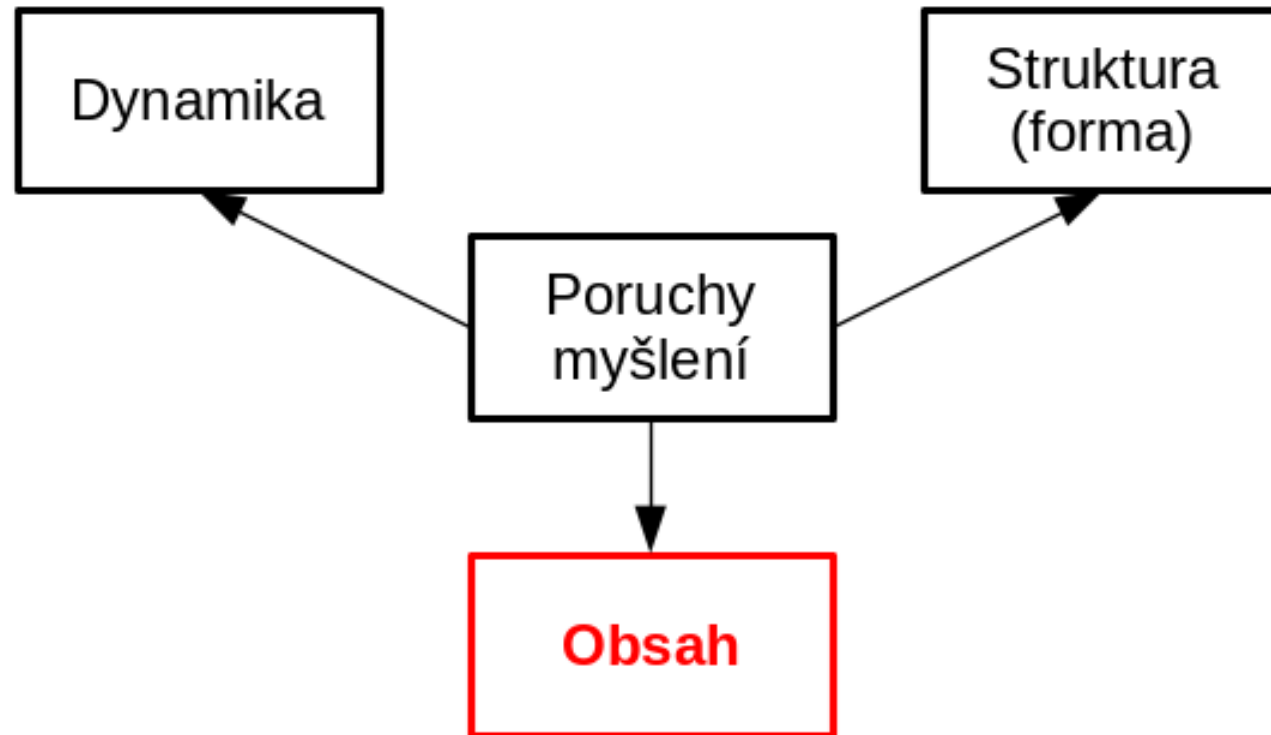
Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ovládací myšlení
- Katatymní myšlení**
- Obsedantní myšlení
- Myšlení výrazně zkreslené emotivitou

Poruchy formy (struktury) myšlení

- Ovládací myšlení
- Katatymní myšlení
- Obsedantní myšlení**
- Tendence k produkci intruzivních myšlenek a obsesí

Poruchy myšlení

Poruchy obsahu myšlení

- Bludy
- Obsese
- Jinam nezařaditelné
patologické obsahy myšlení

Poruchy obsahu myšlení

- Bludy**
- Obsese
- Jinam nezařaditelné patologické obsahy myšlení
- Mylné, nevývratné, kulturně nepřijímané, individuální přesvědčení s vlivem na chování.

Bludy

Vlastnosti a podklad bludu

- Chorobně vzniklý
- Nepravdivý / nesprávný
- Nevývratný
- Individuální a soukromý

Bludy

Vlastnosti a podklad bludu

- Chorobně vzniklý**
- Nepravdivý / nesprávný
- Nevývratný
- Individuální a soukromý
- Přítomná jiná psychopatologie
 - Formální poruchy myšlení
 - Poruchy emotivity
- Možný substrát
 - Narušení poměru signál / šum
 - Diskonekce limbických oblastí a prefrontální kůry
 - Poruchy metabolismu mediotemporálních oblastí
 - Celková kortikální atrofie

Bludy

Vlastnosti a podklad bludu

- Chorobně vzniklý
- Nepravdivý / nesprávný**
- Nevývratný
- Individuální a soukromý
- Neodpovídá realitě nebo kolektivnímu, sdílenému chápání reality

Bludy

Vlastnosti a podklad bludu

- Chorobně vzniklý
 - Nepravdivý / nesprávný
 - Nevývratný**
 - Individuální a soukromý
- Blud nelze korigovat logickými argumenty

Bludy

Vlastnosti a podklad bludu

- Chorobně vzniklý
- Nepravdivý / nesprávný
- Nevývratný
- Individuální a soukromý**
- Není (až na výjimky) sdílený s nikým z určitého sociálně-kulturního kontextu

Bludy

Neplést si s ...

Víra

- Není chorobně vzniklá**
- Není individuální a soukromá**
- Nelze ji považovat za **nepravdivou nebo nesprávnou** v dané kultuře

Přesvědčení na základě neznalosti

- Není nevratné**
- Často není **individuální**

Konspirační teorie

- Může být vyvrácena**
- Nelze ji považovat za **individuální a soukromou**

Bludy

Výskyt

- Patří mezi tzv. **psychotické příznaky**
- Organické poruchy včetně delirií
 - V případě delirií často chabě formované "konfusní bludné domněnky"
- Poruchy vyvolané psychoaktivními látkami
- Poruchy schizofrenního okruhu
 - Obvykle absurdní
- Poruchy s bludy
- Afektivní poruchy
 - Často tzv. kongruentní s náladou

Bludy

Vývoj

- Bludná nálada
- Bludná idea
- Zformování bludu
- Ústup bludu
 - Korekce
 - Dezaktualizace
 - Bludný relikv
- Fixace bludu
 - Chronifikace (petrifikace)
 - Systematizace
- Opouzdření bludu

Bludy

Dělení dle obsahu

- Expanzivní (Megalomanické)
- Depresivní (Mikromanické)
- Paranoidní
- S přidruženým obsahem

Bludy

Dělení dle obsahu

- Expanzivní (Megalomanické)**
- Depresivní (Mikromanické)
- Paranoidní
- S přidruženým obsahem
- Extrapotenční
- Originární
- Inventorní
- Reformátorské
- Erotomanické

Bludy

Dělení dle obsahu

- Expanzivní (Megalomanické)
- Depresivní (Mikromanické)**
- Paranoidní
- S přidruženým obsahem
- Insuficienční
- Autoakuzační
- Obavné
- Ruinační
- Negační
- Enormity
- Hypochondrické
- Dysmorfofobické

Bludy

Dělení dle obsahu

- Expanzivní (Megalomanické)
- Depresivní (Mikromanické)
- Paranoidní**
- S přidruženým obsahem
- Paranoidní
- Perzekuční
- Kverulační
- Emulační

Bludy

Dělení dle obsahu

- Expanzivní
 - Depresivní
 - Paranoidní
 - S přidruženým obsahem**
- Mohou se vyskytovat v různých formách
 - Eternity
 - Mikromanická varianta (Ahasverismus)
 - Expansivní varianta
 - Religiozní
 - Kosmické

Bludy

Některé syndromy

Syndrom bludné misidentifikace

- Frégoliho syndrom
- Capgrasův fenomén

Další syndromy

- Cotardův syndrom

Bludy

Některé syndromy

- Syndrom bludné misidentifikace
 - Frégoliho syndrom**
 - Capgrasův fenomén
- Další syndromy
 - Cotardův syndrom

- Pacient věří, že různí lidé jsou ve skutečnosti jediná osoba v přestrojení
- Může vznikat poruchou rozpoznávání tváří
- Příklady výskytu
 - Organické poruchy mozku

Bludy

Některé syndromy

- Syndrom bludné misidentifikace
 - Frégoliho syndrom
 - Capgrasův fenomén**
- Další syndromy
 - Cotardův syndrom

- Pacient věří, že jeho blízká osoba byla nahrazena dvojníkem.
- Někdy je spojeno se změnou vnímání času
- Příklady výskytu
 - Neurodegenerativní onemocnění
 - Shizofrenie

Bludy

Některé syndromy

- Syndrom bludné misidentifikace
 - Frégoliho syndrom
 - Capgrasův fenomén
- Další syndromy
 - **Cotardův syndrom**

- "Syndrom chodící mrtvoly"
- Pacient věří, že je (ne)mrtvý, hnije zaživa, nemá orgány apod.
- Příklady výskytu
 - Organické poruchy mozku
 - Depresivní porucha

Bludy

Dělení dle vzniku

- Primární**
 - Sekundární
 - Indukovaný
- Vzniká v důsledku poruchy interpretace světa
 - Inkongruentní (nesyntonní) s náladou
 - Není odvozený od nálady

Bludy

Dělení dle vzniku

- Primární
 - Sekundární**
 - Indukovaný
- Odvozen od poruchy jiných psychických modalit, nejčastěji poruchy nálady
 - Kongruentní (syntonní) s náladou
 - Odpovídá náladě

Bludy

Dělení dle vzniku

- Primární
 - Sekundární
 - Indukovaný**
- Vzniká u člověka, který žije s člověkem trpícím bludy
 - Důsledek nedostatečné korekce reality
 - Folie à deux
 - Folie à trois
 - Folie à plusieurs

Poruchy obsahu myšlení

- Bludy
- **Nutkavé myšlenky**
- Jinam nezařaditelné patologické obsahy myšlení
- **Intruzivní myšlenka**
 - Nechtěná, vtíravá, mimovolní myšlenka
- **Obsese**
 - Perzistentní, znepokojující intruzivní myšlenka
 - Příklady výskytu: OCD, úzkostné poruchy
- **Ruminace**
 - Nutkavé přemítání o určitém tématu spojené s negativními emocemi
 - Příklady výskytu: Úzkostné poruchy, afektivní poruchy, poruchy přizpůsobení

Poruchy obsahu myšlení

- Bludy
 - Nutkavé myšlenky
 - **Jinam nezařaditelné patologické obsahy myšlení**
- Obsahy myšlení na kontinuu mezi obsesí a bludem
 - **Overvalued idea (Ideé fixe, überwertige Idee)**
 - Ojedinělá abnormální domněnka, která není ve své podstatě bludem ani obsesí, ale která zaujímá daného člověka natolik, že dominuje jeho životu (*Wernicke, 1900*)
 - Často chronický průběh, může se vyskytovat u poruch, u kterých se vyskytují bludy či obsese
 - Např. Porucha s bludy, Somatoformní poruchy
 - **Neopodstatněné domněnky u afektivních poruch**
 - Projev ovládatvého nebo katatymně zkresleného myšlení
 - Patologické obsahy myšlení u afektivních poruch, které nedosahují tíže bludu (*McKenna, 2017*)
 - Mohou předcházet rozvoji bludu v rámci afektivních poruch

Take home message

- Poruchy myšlení se objevují u celé řady duševních poruch
- Narušení dynamiky myšlení se často objevuje u poruch nálady
- Narušení struktury myšlení se objevuje často u poruch schizofrenního okruhu a organických poruch
- Bludy se objevují u poruch schizofrenního okruhu, organických a afektivních poruch
- Obsese patří mezi nutkavé jevy a vyskytují se například u OCD a anxiousních poruch

MUNI
MED